

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Udostępnianie zbiorów w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego

Author: Anna Bożena Sambura, Barbara Kuś

Citation style: Sambura Anna Bożena, Kuś Barbara. (2008). Udostępnianie zbiorów w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego. W: M. Kyler, D. Pawelec (red.), "Biblioteka otwarta : wczoraj i jutro Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego" (S. 117-128). Katowice : Oficyna Wydawnicza Wacław Walasek.

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Anna Bożena Sambura
Barbara Kuś

Udostępnianie zbiorów w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego

W powiązanim szeregu procesów bibliotecznych udostępnianie finalizuje i wieńczy wszystkie pozostałe, nadaje im sens, jak też mieści się najwyżej w hierarchii zadań. Tym samym określa usługowy charakter bibliotekarstwa i wyznacza istotę społecznej funkcji biblioteki.

Jacek Wojciechowski. Bibliotekarstwo: kontynuacje i zmiany. Kraków, 1999

Powołana do życia Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego rozpoczęła działalność w pomieszczeniach, które zajmowała Biblioteka WSP przy ulicy Szkolnej 9. W skromnym lokalu zorganizowano podstawowe oddziały: gromadzenia, darów i wymiany, ewidencji i opracowania, prenumeraty i akcesji czasopism, czytelnię, wypożyczalnię miejscową i zamiejscową. Zespół tworzyli młodzi, niedoświadczeni pracownicy, w większości bez przygotowania bibliotekarskiego. Wypożyczalnię prowadziła osoba, która dodatkowo zajmowała się sprawami administracyjno-biurowymi. Podstawę skromnego księgozbioru stanowiły zbiory Biblioteki Filii UJ w Katowicach, Biblioteki WSP (o charakterze pedagogicznym i ogólnym), zbiór byłego Instytutu Pedagogicznego w Katowicach oraz zbiory bibliotek katedr i zakładów byłej WSP. Księgozbiór uzupełniano, a w wielu wypadkach gromadzono od podstaw dostosowując do potrzeb dydaktycznych i naukowych rozwijającej się Uczelni. Głównym źródłem nabywania był bieżący zakup, ale w pierwszych latach do Biblioteki napływały też cenne dary od osób prywatnych oraz instytucji krajowych i zagranicznych. Dodatkowo Biblioteka kupiła kilka księgozbiorów zmarłych wybitnych uczonych polskich. W latach 80-tych zbiory wzbogacano o cenne zakupy antykwaryczne poczynione przez długoletniego pracownika Oddziału Gromadzenia Witolda Smolarkiewicza.

Podjęto również szereg prac organizacyjnych. W 1970 (XII) podpisana została „Umowa o wzajemnej współpracy” pomiędzy Biblioteką Śląską a Biblioteką Uniwersytetu Śląskiego, w której obie strony zobowiązały się m.in. do uzgodnień regulaminów czyteln i wypożyczalni¹. W 1996 zasady współpracy Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego i Biblioteki Śląskiej potwierdziła nowa „Umowa o Współpracy” sygnowana przez Rektora Uniwersytetu Śląskiego i Dyrektora Biblioteki Śląskiej².

W 1971 opracowany został projekt organizacji działalności sieci Bibliotek Uniwersytetu Śląskiego oraz projekt regulaminu czyteln i wypożyczalni, który był przedmiotem obrad Senackiej Komisji Bibliotecznej. Biblioteka udostępniała zbiory społeczności Uczelni ograniczając korzystanie osób spoza Uniwersytetu tylko do czyteln. Przy skromnych zasobach starano się w pierwszej kolejności zapewnić książki studentom i pracownikom macierzystej Uczelni. Zasady wypożyczania osobom spoza Uniwersytetu zmieniano kilkakrotnie. Regulamin z 1990³ dopuszczał taką możliwość po podpisaniu „Zobowiązania o odpowiedzialności materialnej”. Nie zapewniało to zwrotu wypożyczonych książek i po kilku latach złych doświadczeń zrezygnowano z niego wprowadzając w 1997 możliwość zapisu na podstawie kaucji. Ta forma funkcjonuje do dziś.

W 1973 zgodnie z Uchwałą Kolegium Rektorów Wyższych Uczelni Województwa Katowickiego umożliwiono studentom szkół wyższych województwa katowickiego korzystanie ze zbiorów bibliotek głównych na zewnątrz, zgodnie z obowiązującymi w nich zasadami. Warunkiem otrzymania karty bibliotecznej był indeks z aktualnym wpisem biblioteki głównej własnej uczelni⁴. W 1975 Biblioteka Śląska umożliwiła studentom korzystanie ze zbiorów na tych samych zasadach⁵. Aktualny regulamin BUŚ⁶ potwierdza prawo do wypożyczania zbiorów – na zasadzie wzajemności – studentom i doktorantom publicznych szkół wyższych. Najliczniej-

¹ A. Puzio, J. Ratajewski: *Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1968–1970)*. W: *Biuletyn Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1972*, Katowice 1973, s. 55–62.

² *Umowa o Współpracy Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach i Biblioteki Śląskiej w Katowicach z dnia 18 kwietnia 1996 r.*

³ *Regulamin udostępniania zbiorów w Bibliotece Uniwersytetu Śląskiego z dn. 3 stycznia 1990 r.*, §2, pkt. 2c, maszynopis.

⁴ *Komunikat Dyrektora Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego*, nr 94/73 maszynopis.

⁵ *Pismo Wicedyrektora Biblioteki Śląskiej z dn. 20.IX.1975 skierowane do Rektora UŚl.*, maszynopis.

⁶ *Regulamin udostępniania zbiorów w systemie biblioteczno-informacyjnym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach*. Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 68 Senatu UŚ z dn. 26 czerwca 2007 r., §5, pkt. 3.

szą grupą użytkowników są studenci Akademii Ekonomicznej. W mniejszym stopniu studenci Politechniki Śląskiej i Uniwersytetu Medycznego w Katowicach.

Na odrębnych zasadach udostępniano w bibliotece prohibita – książki zakazane ze względów politycznych. Zarządzenie nr 120 Ministra Kultury i Sztuki z 1969 (30 XII) w sprawie udostępniania w bibliotekach niektórych kategorii materiałów bibliotecznych ograniczało dostęp do materiałów o treści szkodliwej ze względów politycznych i wychowawczych oraz materiałów cennych i rzadkich. Materiały mogły być udostępniane prezencyjnie w przypadkach uzasadnionych względami służbowymi, społecznymi lub naukowymi. W Bibliotece zbiór ten liczył ok. 2 tys. woluminów.

Regulamin⁷ zezwalał na udostępnianie prohibitów za zgodą Dyrektora Biblioteki na podstawie pisemnego wniosku. Ponowne zaostrenie kryteriów udostępniania nastąpiło w 1984⁸. Książki objęte zakazem rozpowszechniania tzw. „R” przechowywano w oddzielnym, zabezpieczonym pomieszczeniu i udostępniano na oddzielnych zasadach – nauczycielom akademickim bez ograniczeń do czytelni, a poza obręb Biblioteki za zgodą Dyrektora, studentom tylko do czytelni, osobom spoza Uniwersytetu na podstawie pisemnego wniosku na miejscu, a instytucjom na zewnątrz za zgodą Dyrektora⁹. Dopiero ustawa z 1990 (11 IV) zniosła ograniczenia w udostępnianiu tych zbiorów¹⁰.

W 1973 (V) Biblioteka przeniosła się do pawilonu przy ulicy Bankowej 14, który został jej przydzielony przez ówczesnego Rektora Uniwersytetu Profesora Kazimierza Popiołka. Z przekazanego Bibliotece pawilonu część już zagospodarowanych przez Bibliotekę pomieszczeń musiano przekazać Działowi Aparatury Naukowej i Administracji, co w dużym stopniu utrudniło planowy rozwój Biblioteki. Na koniec roku powierzchnia Biblioteki wynosiła 1669 m²,

⁷ Regulamin wewnętrzny udostępniania niektórych materiałów bibliotecznych Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego. Katowice, dnia 15.V.1975 r., maszynopis.

⁸ Zarządzenie nr 2 z dnia 30 kwietnia 1984 r. Ministra Kultury i Sztuki, Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w sprawie przechowywania i udostępniania publikacji zagranicznych objętych zakazem rozpowszechniania. Warszawa 1984; Zarządzenie nr 1 Ministra Kultury i Sztuki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Sekretarza Naukowego Polskiej Akademii Nauk i Prezesa Głównego Urzędu Kontroli Publicznej i Widowisk w sprawie ustalenia wykazu bibliotek, które mogą sprowadzać i gromadzić publikacje zagraniczne objęte zakazem rozpowszechniania na terenie PRL. Warszawa 1984

⁹ Postępowanie z wydawnictwami objętymi zakazem rozpowszechniania w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Śląskiego. Katowice, dnia 16 maja 1988 r., maszynopis.

¹⁰ Ustawa z dnia 11 kwietnia 1990 r. o uchyleniu ustawy o kontroli publikacji i widowisk, zniesieniu organów tej kontroli oraz o zmianie ustawy – Prawo prasowe. D.U.RP, poz. 173.

w tym czytelń 623 m² i magazynów 412 m². Odrębne pomieszczenie otrzymała wypożyczalnia. Pawilon budowany dla potrzeb dydaktycznych nie spełniał wymagań funkcjonalnych Biblioteki. Oddział Udostępniania Zbiorów – „wizytówka biblioteki” zajmował pomieszczenia na 3 kondygnacjach – w suterenie, znajdowały się magazyny, na parterze w bocznym korytarzu wypożyczalnia, na drugim piętrze po adaptacji korytarza wygospodarowano pomieszczenie dla 4 czytelń i dodatkowe dla pracowników. W strukturze Oddziału znajdowała się czytelnia zbiorów ogólnych i 3 specjalistyczne – zbiorów matematycznych, chemicznych i czasopism bieżących. W połączonych czytelniach – humanistycznej i czasopism wyeksponowano sporą liczbę czasopism. Kolejne prace adaptacyjne w 1975 powiększyły powierzchnię magazynów o 60 m², na parterze z części korytarza utworzono pomieszczenie 11 m² dla wypożyczalni międzybibliotecznej. Oddział Udostępniania liczył wtedy 14 osób a kierowała nim Halina Woźniak.

Podjęte prace nie polepszyły warunków funkcjonowania Biblioteki. Brakowało miejsca dla rosnącej liczby czytelników i powiększającego się księgozbioru. Ówczesny Dyrektor Biblioteki dr Jerzy Ratajewski pisał, że trudna sytuacja lokalowa uniemożliwia realizację zadań i celów, jakie stoją przed Biblioteką Główną.¹¹ Należało podjąć starania o wstawienie do planu rozwoju Biblioteki na lata 1975–1980 budowy nowej biblioteki Uniwersytetu Śląskiego na co najmniej 1,5–2 milionów woluminów, co pozwoli zorganizować odpowiedni warsztat naukowo-dydaktyczny¹².

Władze Uniwersytetu знаły skalę problemu i ograniczenia wynikające z trudności lokalowych. Przy braku możliwości pozyskania nowych magazynów rozważano inne rozwiązania. Jednym z nich było „rozproszenie zbiorów – szczególnie gdy chodzi o literaturę starszą i mniej wartościową lub łatwiej dostępną w innych bibliotekach”, a drugim „przejście na bardziej nowoczesny system gromadzenia zbiorów w postaci mikrofilmów”¹³.

Od połowy lat 70-tych przez całą następną dekadę Oddział Udostępniania Zbiorów przeżywał okres trudności kadrowych i lokalowych. Brak miejsca na nowe książki powodował konieczność ciągłego przemieszczania księgozbioru. Dotyczyło to zwłaszcza magazynów, w których warunki pracy i przechowywania powiększających się zbiorów były fatalne. Z powodu braku miejsca w magazynach, część opracowanych czasopism umieszczono w budynku Wy-

¹¹ A. Puzio, J. Ratajewski: *Biblioteka Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (1968–1970)*. W: *Biuletyn Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego za rok 1972*. Katowice 1973, s. 55–62.

¹² *Założenia rozwoju Biblioteki Uniwersytetu Śląskiego w latach 1972–1975*. W: *Biuletyn...*, s. 91–93.

¹³ E. Zwierzchowski: *Biblioteki Uniwersytetu – dzień dzisiejszy i potrzeby na jutro*. W: *Biuletyn Informacyjny*. Katowice 1976, s. 40.

działu Nauk Społecznych, a udostępniano w czytelnich Biblioteki Głównej. Największym wrogiem była jednak woda zarówno podskórna jak też z rur odprowadzających wodę deszczową, która regularnie zalewała magazyny. Zniszczony księgozbiór trzeba było osuszać, wielokrotnie przemieszczać, a pomieszczenia remontować.

Z tego powodu w 1978 „ewakuowano” 25 tys. woluminów czasopism do budynki Instytutu Fizyki, które po uporządkowaniu udostępniano w czytelnich Biblioteki Głównej. Dopiero w 1983 zbiór wrócił do magazynów Biblioteki. W tym czasie do pracy w udostępnianiu, zwłaszcza w wypożyczalni i magazynie, trafiali ludzie przypadkowi, bez przygotowania zawodowego, których szybko zniechęcały trudne warunki pracy, duży wysiłek fizyczny, niedogodny czas pracy, a w wypożyczalni dodatkowo stres wynikający często z niełatwych kontaktów z czytelnikiem.

W 1978 podjęto decyzję o reorganizacji Czytelni Ogólnej. Zrezygnowano z układu opartego na UKD i wprowadzono przejrzysty układ działowy, co umożliwiło czytelnikom szybszą orientację w księgozbiorze i miało duże znaczenie przy wolnym dostępie do zbiorów. Zgodnie z oczekiwaniami czytelników szczególnie wzbogacono w literaturę działy: nauki polityczno-społeczne, prawo, psychologię i pedagogikę. Pracownicy Czytelni brali też udział w pracach Komisji Zakupu uwzględniając potrzeby czytelników, zwłaszcza pracowników naukowych. Część pracowników Oddziału prowadziła zajęcia dydaktyczne z przysposobienia bibliotecznego. W Czytelni Czasopism Bieżących skompletowano i skatalogowano wydawnictwa UŚ i prace doktorskie.

W następnych latach podjęto dwie decyzje, które zmieniły strukturę Oddziału Udostępniania Zbiorów. W 1985 wyodrębniono sekcję matematyczno-chemiczną wyłączając z Oddziału dwie czytelnie – matematyczną i chemiczną wraz z obsadą. Sekcja przejęła opracowanie zbiorów (zakup pozostał wspólny z Biblioteką Główną)¹⁴, a książki szybciej trafiały na półkę nowości, czego oczekiwali pracownicy Instytutu Matematyki i Instytutu Chemii.

W 1988 podjęto decyzję o wydzieleniu i przeniesieniu czytelni i magazynu czasopism do pomieszczeń przy ulicy Bankowej 12. Pracownicy Oddziału spakowali i przygotowali do przeprowadzki ok. 1200 tytułów czasopism bieżących. Uzyskane pomieszczenie po remoncie zaadoptowano dla potrzeb Czytelni Ogólnej, co pozwoliło po analizie wykorzystania zbiorów na uzupełnienie księgozbioru pod kątem potrzeb czytelników i włączenie części księgozbioru Oddziału Zbiorów Specjalnych do zbiorów podręcznych Czytelni, która dysponowała 52 miejscami. Zmieniając układ działów przesunięto ok. 80% księgozbioru. Po przeniesieniu

¹⁴ Biblioteka UŚ pełni funkcje biblioteki wydziałowej dla studentów matematyki i chemii.

czasopism w magazynie po raz kolejny przemieszczono księgozbiór i uzyskano miejsce na ok. 50 tys. woluminów.

W 1993 Biblioteka Główna otrzymała księgozbiór Profesora Bogdana Suchodolskiego, który zgodnie z Jego wolą został umieszczony w Czytelnii Ogólnej. W 1997 (10 IV) w czasie uroczystej sesji poświęconej Profesorowi Czytelnii Ogólnej nadano Jego imię i odsłonięto tablicę pamiątkową.

W 2005 Czytelnia Czasopism wróciła do pomieszczeń Czytelnii Ogólnej ograniczając w znacznym stopniu księgozbiór podręczny. Do odrębnego pomieszczenia przeniesiono księgozbiór Profesora Suchodolskiego.

Od początku lat 90-tych lawinowo wzrasta ruch czytelniczy w Bibliotece, co związane jest ze wzrostem liczby studentów, tworzeniem nowych kierunków studiów i łatwiejszym dostępem do informacji poprzez bazy danych dostępne sieciowo w systemie InfoWare. Wzrasta liczba odwiedzin i wypożyczonych książek. Pomiedzy 1990 a 1995 dwukrotnie wzrosła liczba udostępnionych woluminów¹⁵ i tym samym zwiększyło się obciążenie w pracy osób obsługujących czytelników. Brakowało czasu na prace związane z udostępnianiem, niezbędne do sprawnego funkcjonowania biblioteki np. nie prowadzono regularnie selekcji zbiorów. Pomimo to liczba pracowników Oddziału się nie zwiększyła. Kierownik Oddziału Anna Bożena Sambura w kolejnych rocznych sprawozdaniach z działalności podkreślała, że dla sprawnego funkcjonowania Oddziału konieczne jest wzmocnienie kadrowe i wyodrębnienie sekcji magazynowej¹⁶, co pozwoli na właściwą organizację pracy i zapewni efektywną obsługę czytelników.

W 1995 rozpoczęto starania o budowę magazynów bibliotecznych. Opracowany projekt nie doczekał się realizacji, chociaż brak odpowiednich magazynów powodował nieodwracalne straty w księgozbiorze wielokrotnie niszczonym przez powódzie i utrudniał proces gromadzenia zbiorów. Często ograniczano zakup do pojedynczych egzemplarzy, które później wypożyczano na krótkie terminy, zmniejszono w znacznym stopniu kupowanie beletrystyki.

Pozytywnym zjawiskiem było ustabilizowanie kadry Biblioteki. Niektórzy pracownicy podjęli wyższe studia bibliotekoznawcze, inni kończyli kursy językowe i specjalistyczne, kilka osób skorzystało ze staży w bibliotekach zagranicznych¹⁷.

¹⁵ *Sprawozdanie Rektora Uniwersytetu Śląskiego Przyjęte na Posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Śląskiego 11 czerwca 1996 roku.* Katowice 1996, s. 157.

¹⁶ Sekcję Magazynową powołano w Bibliotece w 1994 roku.

¹⁷ *Sprawozdanie Rektora Uniwersytetu Śląskiego Przyjęte na Posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Śląskiego 11 czerwca 1996 roku.* Katowice 1996, s. 158.

W 1995 Biblioteka kupiła w Politechnice Wrocławskiej program APIN-UDOS i zaczęto wprowadzać do bazy księgozbiór przygotowując prawie 40 tys. woluminów do udostępnienia. Wypożyczalnia po remoncie zyskała nowy wystrój, zainstalowano 4 stanowiska komputerowe i 1996 (I) rozpoczęto komputerową rejestrację czytelników i udostępnianych zbiorów realizując założenia programu. W tym samym roku wprowadzono do bazy ponad 77 tys. opisów i ponad 10 tys. czytelników. Usprawniło to znacznie obsługę użytkowników. Zlikwidowano starą kartotekę czytelników i zwiększono limit wypożyczonych książek. Każdy student mógł wypożyczyć do 10 tytułów. Skutkowało to rekordową liczbą odwiedzin – ponad 70 tys. Wzrost liczby wypożyczeń obserwowano przez następne lata i to pomimo remontu zagrzybionych magazynów i wstrzymania wypożyczeń na okres kilku miesięcy przez kolejne 2 lata. Oznaczało to ogromny wysiłek dla pracowników wypożyczalni i magazynu.

W 1997 Rektor zatwierdził nowy „Regulamin Wypożyczalni Biblioteki Głównej UŚ”¹⁸, który dopuszczał możliwość zapisywania osób spoza Uniwersytetu na podstawie kaucji oraz pobieranie opłat za nieterminowy zwrot książek i wystawienie duplikatu karty bibliotecznej. Czytelnicy mogli też w Wypożyczalni wpłacić ekwiwalent pieniężny za zagubione książki. Pracownicy oprócz dodatkowej pracy związanej z rozliczaniem kwitariuszy, narażeni zostali na utarczki z niezadowolonymi ze zmian czytelnikami.

W 1998 nastąpiła zmiana użytkowanego programu komputerowego na system PROLIB. Przeprowadzono konwersję danych a pracownicy wypożyczalni poprawili 13 tys. opisów dotyczących czytelników. System nie działał kompleksowo, brakowało modułu bezpośredniego zamawiania i rezerwacji książek przez użytkownika i dlatego w dalszym ciągu czytelnicy składali zamówienia na rewersach. Po wprowadzeniu w 2001 (X) funkcji OPAC, spadła wyraźnie liczba niezrealizowanych zamówień. Czytelnik w momencie składania zamówienia otrzymywał informację czy książka jest dostępna. Dynamiczny wzrost liczby wypożyczeń w Bibliotece obrazuje tabela i wykres nr 1¹⁹.

Najliczniejszą grupę użytkowników Biblioteki stanowią studenci Wydziałów: Nauk Społecznych, Filologicznego, Prawa i Administracji, a w dalszej kolejności Wydziałów: Matematyki, Fizyki i Chemii, Pedagogiki i Psychologii, Biologii i Ochrony Środowiska, Nauk o Ziemi (przedstawia to tabela i wykres nr 2).

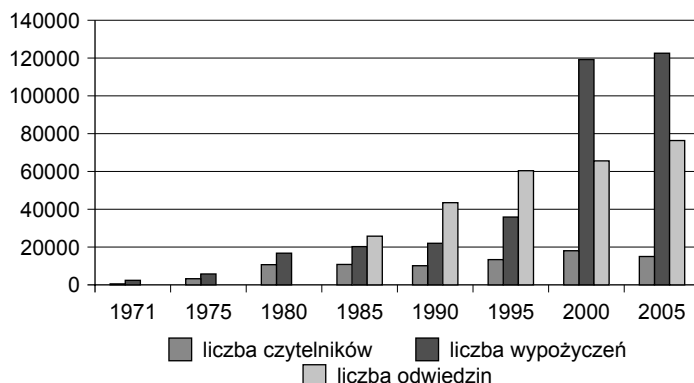
¹⁸ Regulamin Wypożyczalni Biblioteki Głównej Uniwersytetu Śląskiego, zgodnie z Zarządzeniem nr 9/97 z dnia 28 lutego.

¹⁹ Tabele i wykresy opracowano na podstawie sprawozdań z działalności BUŚ za lata 1971–2006.

**Tabela i wykres 1. Dynamika wzrostu liczby wypożyczeń w Bibliotece UŚ
w latach 1971–2005 (w okresach pięcioletnich)**

Rok	Liczba czytelników	Liczba wypożyczeń (wol.)	Liczba odwiedzin
1971	519	2375	–
1975	3237	5777	–
1980	10667	16779	–
1985	10776	20257	25756
1990	10102	22012	43472
1995	13377	35888	60397
2000	18037	119203*	65585
2005	15018	122552*	76349

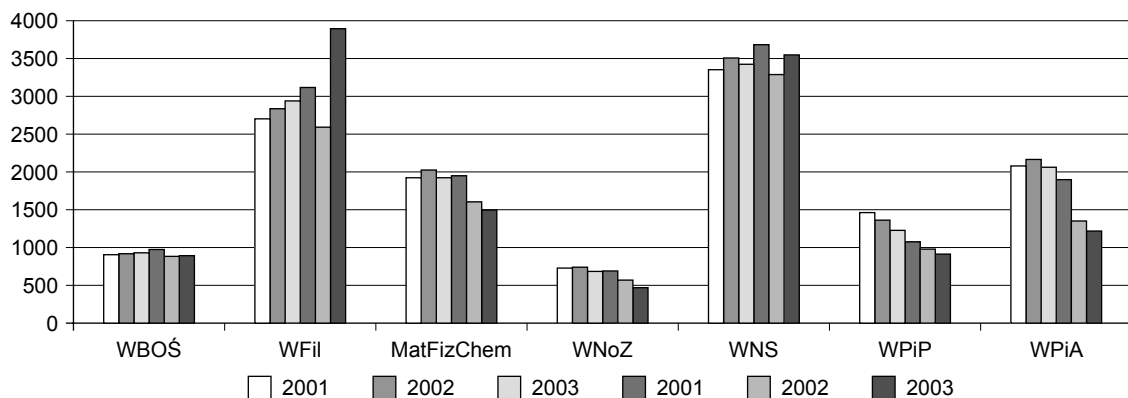
* wypożyczenia i prolongaty.

Komputeryzacja wprowadziła zasadnicze zmiany w funkcjonowaniu Biblioteki. W udostępnianiu usprawniła proces wypożyczania, a po wprowadzeniu „pełnego obiegu książki” – każde wydanie książki, przesłanie do odpowiedniej komórki i zwrot, jest przez system rejestrowany. Czytelnicy dodatkowo uzyskali możliwość elektronicznej prolongaty zwrotu książek. Zmienił się również charakter pracy Czytelni. Analiza wykorzystania księgozbioru podręcznego świadczy o właściwym doborze, zgodnym z oczekiwaniami czytelników. Liczba wykorzystanych woluminów przewyższa liczbę książek zamawianych przez czytelników z magazynu. Oprócz tradycyjnych źródeł informacji Czytelnia umożliwia bardziej zaawansowane poszu-

Tabela i wykres 2. Liczba czytelników BUŚ – studentów dziennych i zaocznych z podziałem na wydziały

Rok	WBOŚ	WFilol	MatFizChem	WNoZ	WNS	WPiP	WPiA
2001	905	2702	1923	728	3352	1462	2079
2002	918	2836	2025	740	3507	1362	2165
2003	930	2939	1923	684	3424	1227	2062
2004	974	3117	1949	690	3683	1075	1898
2005	883	2592	1604	569	3288	979	1351
2006	892	3894	1496	469	3548	913	1218

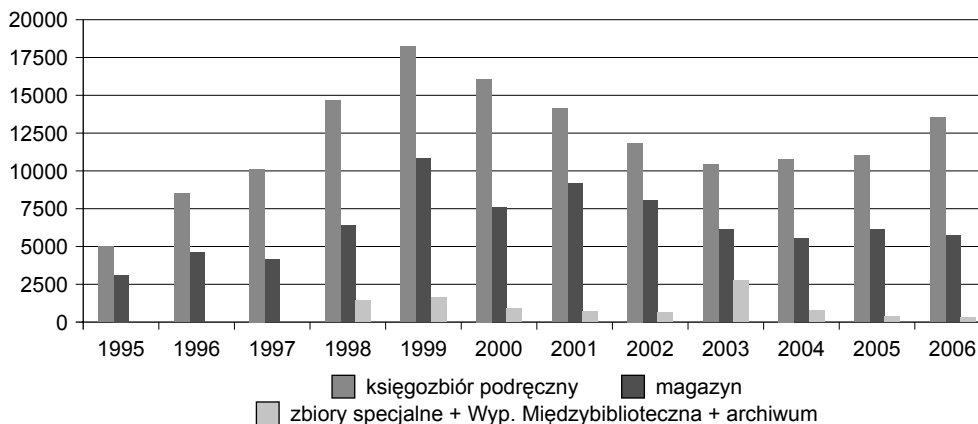
WBOŚ – Wydział Biologii i Ochrony Środowiska; **WFil** – Wydział Filologiczny; **MatFizChem** – Wydział Matematyki, Fizyki i Chemii; **WNoZ** – Wydział Nauk o Ziemi; **WNS** – Wydział Nauk Społecznych; **WPiP** – Wydział Pedagogiki i Psychologii; **WPiA** – Wydział Prawa i Administracji

kiwania oferując również dostęp do komputerowych baz danych, katalogów innych bibliotek i Internetu. Pracownicy Czytelni na bieżąco udzielają informacji katalogowych i bibliograficznych wymagających czasami dłuższych poszukiwań a związanych z tematami prac prowadzonych przez studentów. Wykorzystanie księgozbioru czytelni obrazuje tabela i wykres nr 3.

Szeroki dostęp do elektronicznych baz danych i katalogów spowodował również gwałtowny wzrost liczby zamówień wysyłanych przez Wypożyczalnię Międzybiblioteczną; w latach 1996–1998 wzrosła ona o 100%. Wprowadzenie w 2002 opłat za usługi międzybiblioteczne spowodowało spadek liczby zamówień, które w kolejnych latach się ustabilizowały. Dostęp

Tabela i wykres 3. Wykorzystanie księgozbioru czyteln BUŚ i liczba odwiedzin

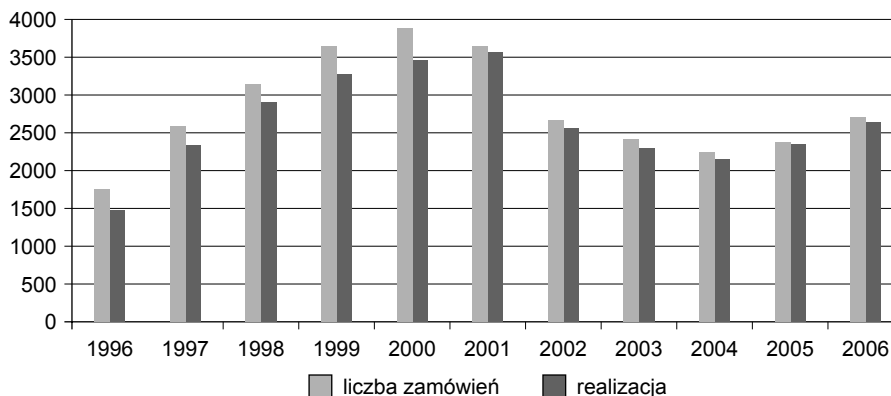
Rok	Liczba odwiedzin na podstawie księgi odwiedzin	Wykorzystane woluminy			
		księgozbiór podręczny	magazyn	zbiory specjalne + WM + archiwum	ogółem
1995	4980	5020	3111	–	8131
1996	7757	8501	4589	–	13090
1997	7937	10128	4122	–	14250
1998	9283	14673	6395	1443	22511
1999	10828	18236	10838	1649	30723
2000	10776	16079	7596	884	24559
2001	12211	14139	9180	699	24018
2002	10055	11851	8015	664	20530
2003	9226	10414	6151	2755	19320
2004	7926	10788	5547	763	17098
2005	7687	11015	6142	368	17525
2006	7758	13533	5750	315	19598

poprzez pełnotekstowe bazy do bieżących czasopism zwłaszcza z zakresu nauk ścisłych, zmienił profil zainteresowań i grupę użytkowników. Spadła liczba zamawianych artykułów na ko-

Tabela i wykres 4. Działalność Wypożyczalni Międzybibliotecznej Biblioteki UŚ

Rok	Liczba zamówień	Realizacja
1996	1757	1475
1997	2580	2335
1998	3140	2907
1999	3640	3274
2000	3879	3455
2001	3646	3564
2002	2662	2556
2003	2417	2293
2004	2245	2148
2005	2372	2354
2006	2704	2640

rzyść sprowadzonych książek a głównymi użytkownikami są pracownicy oraz studenci filologii i nauk społecznych. Stosunkowo „młody” księgozbiór naszej Biblioteki nie zaspokaja potrzeb środowiska akademickiego w takim stopniu jak gromadzone przez dziesięciolecia zbiory dużych ośrodków uniwersyteckich.

W 2005 informatyk Leszek Gaj opracował komputerowy system, który kompleksowo obsługuje wszystkie czynności wykonywane w Wypożyczalni Międzybibliotecznej i bardzo

usprawnia pracę. Tabela i wykres nr 4 obrazuje działalność Wypożyczalni Międzybibliotecznej.

Brak funkcjonalnego budynku determinował przez lata działalność Biblioteki, uniemożliwiając właściwą organizację pracy, np. z tego powodu wstrzymano podjęte w 2005 prace związane z wydzieleniem księgozbioru XIX wiecznego. Magazyny zajmujące obecnie powierzchnię około 1000 m² z trudem mieszczą bieżący zakup i nadal są narażone na zalanie wodą. Pozymskane w ostatnich latach 2 pomieszczenia magazynowe znajdują się w innej części pawilonu, poza głównym ciągiem magazynowym, co znacznie utrudnia pracę.

Perspektywa budowy nowej siedziby stanowi jedyną nadzieję na polepszenie warunków funkcjonowania Biblioteki.

Abstract

The article describes the activity of the University of Silesia Circulation Department taking into account the work of particular sections. The attention was drawn to the difficulties in service functioning arising due to bad housing conditions of the library. Statistical data illustrating the activity of sections was presented.

